

Asia: VN/28596/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia näkemyksiä teillä on selvitetyn henkilöllisyyden muutosten osalta?

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Demla ry haluaa lausua asiassa seuraavaa:

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry katsoo, että henkilöllisyyden selvittämisvelvollisuus on jo nykyisellään riittävän laaja kansalaisuutta hakevan henkilön henkilöllisyyden selvittämiseksi eikä sitä ole tarpeen kiristää.

Millaisia näkemyksiä teillä on kansallisen turvallisuuden osalta?

Maahanmuuttovirastolla on jo tällä hetkellä mahdollisuus tarvittaessa pyytää kansalaisuutta hakevasta henkilöstä Suojelupoliisin lausunto. Tämä menettely on Demlan mielestä riittävä jo nykyisessä kansalaisuuslaissa.

Lisäksi kansallinen turvallisuus määritellään esityksessä laxeasti, mikä voi johtaa siihen, että kansalaisuuden epääminen kansallisen turvallisuuden perusteella muodostuu oikeuskäytännössä tarkoitettua tiukemmaksi.

Millaisia näkemyksiä teillä on nuhteettomuusedellytyksen muutoksista?

Oikeuspoliittinen yhdistys Demlan ry katsoo, että nykyinen kansalaisuuslaki asettaa nuhteettomuusedellytyksen jo nykyisellään erittäin tiukaksi. Nuhteettomuusedellytyksen tiukentamiselle ei ole esitetty painavaa syytä. Katsomme, ettei nuhteettomuusedellytyksen kiristämiseen ole tarvetta tai perusteita.

Millaisia näkemyksiä teillä on toimeentuloedellytyksen muutoksista?

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry pitää turvatun toimeentulon ehdotettua määritelmää kohtuuttoman tiukkana. Työttömyysetuuden tai toimeentulotuen saaminen kolmen kuukauden ajan on hyvin mahdollinen skenaario niin kansalaisille kuin ei-kansalaisille, jotka ovat työllisyystilanteen ja työmarkkinoiden rakenteellisen syrjinnän vuoksi vielä huonommassa asemassa.

Millaisia näkemyksiä teillä on kansalaisuuden menettämisen muutoksista?

Kansalaisuuden menettämisen suhteen olisi tärkeää tarkentaa, mitä menettämisen perusteiden yhteydessä mainituilla Suomen elintärkeillä eduilla tarkoitetaan. Jos nämä liittyvät kansalliseen turvallisuuteen, muodostuu tässäkin niin ikään ongelmaksi määritelmän laveus.

Millaisia näkemyksiä teillä on esitysluonnoksen vaikutuksista?

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry katsoo, että hallituksen esityksen vaikutuksia on selvitetty huonosti ja varsinkin suhteessa muihin hallituksen ulkomaalaisoikeuden kiristykseen vaikutusten arviointeja ei ole tehty lainkaan. Tätä ei voida pitää hyvänä lainvalmistelutapana ja hallituksen tulisi laatia kaikista ulkomaalaisoikeuden muutoksista vaikutusarvio.

Esityksen vaikutuksia perusoikeuksien toteutumiseen on arvioitu hyvin niukasti. Vaikutusarvioinnissa on arvioitu, ettei esityksellä ole vaikutuksia yhdenvertaisuuden näkökulmasta, vaikka esitys merkittäväällä tavalla syrjii työttömiä ja sosiaaliturvan varassa eläviä.

Demla ry toteaa, että nyt lausuntokierroksella oleva esitysluonnos on jo toinen kansalaisuuslain muutosesitys lyhyen ajan sisällä ja kolmas samaa lakia koskeva muutosesitys on tulossa lausuntokierrokselle kevään 2025 aikana. Demla ry katsoo, ettei ole hyvän lainvalmistelutavan mukaista muuttaa lainsäädäntöä osissa ilman, että muutosten yhteisvaikutuksista tehdään kokonaisarviota.

Tähän voitte kirjoittaa muita mahdollisia näkemyksiänne

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry haluaa esittää vakavan huolensa siitä, että hallitus tekee merkittäviä kiristyksiä ulkomaalaislainsäädäntöön ilman, että kiristyksestä ja hyvin laajasta määrästä lakiesityksiä ei ole tehty minkälaisia yhteisvaikutusten arviointeja. Hallituksen tavoitteena on selvästi tehdä ulkomaalaisten elämästä Suomessa mahdollisimman hankalaa, jotta Suomi ei näyttäytyisi turvapaikanhakijoille mieluisana kohtemaana. Samalla hallitus kuitenkin luo tilanteen, missä ulkomaalaisten oikeuksia kiristetään Suomessa ei vain turvapaikanhakijoiden vaan myös kaikkien ulkomaalaisten kohdalla. Tämä koskee myös töihin Suomeen tulleita veronmaksajia.

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry vastustaa muutosehdotuksia, koska ne heikentävät ulkomaalaisten mahdollisuuksia saada Suomen kansalaisuus. Demla ry katsoo, että kansalaisuuden saamisen ehtojen kiristäminen on tarpeetonta ja kohtuutonta. Muutosesityksille ei myöskään ole esitetty hyväksyttäviä perusteita ja muutosesitykset ovat kohtuuttomia ja syrjiviä.

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry pitää välttämättömänä, että vaikutusarviointi sisältää kattavan perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvionnin. Hallitus on antanut lyhyen ajan sisällä suuren määrän turvapaikanhakijoihin ja Suomessa asuviin ulkomaalaisiin kohdistuvia lakimuutoksia, jotka heikentävät olennaisesti ja merkittävästi tämän ihmisryhmän perus- ja ihmisoikeuksia ja muita oikeuksia. Näiden muutosten yhteisvaikutuksista ei ole tehty minkäänlaista arviota. Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry vaatii, että hallituksen kaikista ulkomaalaisoikeuteen liittyvistä muutosehdotuksista laaditaan kokonaisarvio erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Vain näin voidaan varmistua siitä, ettei hallituksen yksittäiset muutokset kokonaisuutena kohtuuttomasti heikennä tämän ihmisryhmän perus- ja ihmisoikeuksia.

Virtanen Johanna
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry